UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Qvartvm Et Qvintvm Codicis Libr. Praelectiones / Additionibvs Philippi Decii ...

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Commodati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95990

Visual Library

te, quam non vidit, nec legit, nec erat de ſua inten-
a tione, non videtur eam approbare. [a] Ibi in text.
1 Non relecto. ¶ † Nota. ad illud quod tota die fit,
quod poſtquam teſtes iterato depoſuerint, itera-
to legitur eis dictum eorum. ꝛ hoc fit vt per rele-
ctionem dictum compleatur, ꝛ error (ſi quis eſſet
in ſubſcribente) remoueatur, vt quia alias non re-
mouetur: vt hic, qui text. eſt multum nota. Iſta. l.
docet te eſſe cautum, vt nunquam te ſubſcribas,
niſi legas ſcripturam. ꝛ facit contra Docto. ſub-
ſcribentes ſe conſiliis aliorum ſine lectione ſcri-
ptorum ad hoc. ff. de teſtamento militari. l. Tri-
bunus, ꝛ ibi per Oldra.

a ¶ Approbare. No. qd ſubſcribẽs ſe ſcripture quam quis nõ videt, nõ videt illam approbare. vide Ang. ꝛ dñm meũ qui magiſtraliter dicũt in l. ſi ita ſtipulatus fuero. §. Chryſogonus. ff. de ver. ob. Inn. in. c. ĩ. extra de fide inſtru. in verſic. Lucius. Andr. Barba. ¶ Adde qd notaui in apo. ad iſtuz in. l. ſi. in. ĩ. notabili. nu. ĩ. in verſi. teſtibus. ff. ſi cert. peta. Celſus.

b ¶ Puncto. Adde qꝫ Bart. in. §. queſitum, hic alleg. reprehendit iſtam opi. Nic. de ma. vide per Ioan. an. in addi. Spec. in titu. de loca. §. iam dicendum. in addi. in oppo. de hoc ſatis.

¶ Commodati. Rubrica.

¶ Continua iſtam rubricam. vt in gloſſ. ꝛc.

1 ☞ Quedam non veniunt ex natura contractus, ſed aliter.
2 Commodatum ſuo periculo recipiens, an omni caſu teneatur. 3. ꝛ. 4.
5 Eſtimatio an faciat venire caſum fortuitum.

¶ Lex prima.

EA quidem. ¶ In iſta. l.
Doct. tractant not. materiam.
ꝛ ego nota. legam. Commoda-
tarius de caſu fortuito non tene-
tur ſecundum ſimplicem natu-
ram contractus, ſed ſecundum naturam expreſſe
conuentionis poteſt teneri de caſu fortuito. hoc di
cit nota. ¶ Diuiditur in duas partes. in prima lo
quitur ponderata natura contractus. in ſecunda
ponderata virtute conuentionis. ſecunda ibi.
Sed cum is. ¶ Caſus. Tu rogaſti me vt com-
modarem tibi bouem ad arandum certis diebus
in fundo tuo. ego conſiderans quod ille fundus
erat in loco ad quem hoſtes poſſent peruenire, ꝛ
bouem derobare, commodaui tibi illum bouem,
hoc pacto, vt ſi per incurſionem hoſtium bos per
deretur, tuum eſſet detrimentum tandeꝫ iſte bos
fuit derobatus ab hoſtibus, queritur an tu tenea-
ris de iſto caſu mihi ad emendam bouis? Re-
ſpon. quod licet ſecundum meram naturam con-
tractus commodati non veniat caſus fortuitus,
cui reſiſti non poſſit: tamen in queſtione propoſi-
ta ſecus eſt, ratione pacti expreſſi. hoc dicit nota.
1 ¶ † Nota. quod quedam non veniunt de natura
contractus, que veniunt ex pacto. Scias autem
quod in contractibus quedam veniunt naturali-
ter. eſt autem natura ipſius contractus virtus pro
ducta a propria eius ſpecie. vt. ff. de contrahen-
da emptione. l. pacta conuenta. ꝛ. ff. de pactis. l.
ſi vnus. §. pactus ne peteret, verſicul. quod et in
ſpecie dotis. ¶ Quedam autem veniunt acci-
dentaliter, ꝛ hoc contingit ex triplici ratione.
Primo, ratione culpe: vt. ff. commo. l. ſi vt cer-
to. §. fina. Secundo, ratione more. vt. ff. de actio-
ne empti. l. ratio. §. fina. Tertio, ratione conuen-
tionis, ſeu pacti appoſiti ſupra naturam contra-
ctus. ꝛ hoc recipit plura membra: tamen in pro-
poſito non tracto niſi de pacto caſus fortuiti,
vel de pacto ſuſcepti periculi ſupra naturam con-
2 tractus. ¶ † Quero igitur de tali queſtione, tu
cõmodaſti mihi equum non eſtimatum, hoc pa-
cto quod ad me commodatarium pertineret o-
mne periculum cuiuſcunqꝫ caſus fortuiti. Tandem
iſte equus apud me periit caſu fortuito, non inter
ueniente mea culpa, vel mora, queritur nunquid
ex hoc pacto ego poſſim conueniri. Et in iſta que
ſtione ſunt diuerſe opiniones. Prima fuit opi-
nio Martini qui dixit hanc conuentionem natu-
ralem parere actionem, ꝛ hoc probatur primo, ex natura generis nam
genus eſt collectiuum multorum in vnam naturam, ergo omnes caſus
fortuitos includit: vt idem operetur genus, quod dinumeratio ſpecierum:
vt infra de preſcriptione. xxx. anno. l. omnes. ¶ Preterea ſpeciale eſt
in iudiciis quod iſta generalitas non valet, quia iudicium redditur in in-
uitum, ſi ſic lex preſumit quod ab inuito ſit iſta permiſſio extorta. vt. ff.
ſi quis caut. l. ſed ꝛ ſi quis. §. queſitum. ergo ſecus eſt in contractibus vbi
procedit argumen. per locum a ſpeciali: vt. ff. de legi. l. ius ſingulare.
¶ Item in hoc eſt conſenſum. igitur ſeruari debet pactum: vt. ff. de con-
trahen. empt. l. fiſtulas. §. frumenta. ¶ Preterea hoc probatur per. l. ex-
preſſe. ff. de pactis. l. Iuriſgentium. §. Item ſi quis. ff. commo. l. ſi vt cer
to. §. nunc videndum. ff. man. l. ꝛ Ariſtoni. ꝛ. ff. loca. l. ſi quis fundum.
¶ Preterea ſi eſtimatio facit venire caſum fortuitum ex tacito intel-
lectu contrahentium ſecundum Azonem, ergo fortius ex pacto expreſ-
ſo: quia non debet eſſe minoris virtutis id quod exprimitur, quam id
quod tacite ineſt: ſed paris, vel maioris: vt. ff. loca. l. quia ad certum ꝛ
i. fra de impub. ꝛ aliis ſubſtitu. l. precibus. ff. loca. l. qui mutuam. infra. de
fideiuſſo. l. non recte. ꝛ. l. cum quid. ff. ſi certum petatur. ꝛ iſta fuit opinio.
Mar. ¶ Secunda fuit opi. Iacob. ꝛ Azon. quod iſta generalitas non
ſufficiat ad ſufficiendam venire ſingulos caſus fortuitos. ꝛ hoc probatur
primo per text. in dicto. §. queſitum. nam ſi illud eſt in iudiciis, que ſunt
firmiora, ꝛ potiora, propter authoritatem ꝛ preſentiam iudicis. ergo
multo fortius in contractibus. Item in iudiciis quaſi contrahitur. vt. ff.
de pecul. l. tertia. §. Idem ſcribit. preterea hoc probatur a contrario ſen-
ſu huius litere. ibi dum dicit: hoſtilis incurſionis contemplatione, er-
go a contrario ſenſu ſecus eſſet, ſi non certa contemplatione, ſed
incerti caſus. preterea iſtud pactum eſt indiſcretum, ꝛ ſine cauſa: omne e-
nim quod eſt ſupra cauſam, in illo exceſſu non habet cauſam: ergo ob.
exceptio doli. vt. ff. de exceptione doli. l. ſecunda. §. circa. Preterea om-
nes leges que dicunt ſeruandum pactum caſus fortuiti. loquuntur de pa-
cto in ſpecie. id eſt quando cauſa caſum pariens exprimitur, puta ruina.
violentia. tempeſtas: vt dicto. §. frumenta. ꝛ confirmatur. argumen. l. in-
fra depoſiti. ꝛ infra. ad velleia. l. Iubemus. ꝛ hoc firmat gloſſ. ordina. ff.
de acquirẽda hereditate. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſuꝫ. ¶ Tertia fuit opi-
nio Bul. qui diſtinxit, aut ſtatum eſt ſimpliciter in finibus generis: ꝛ
tunc non valet pactum. obſcuritate ꝛ equitate ſimul iunctis obuiantibus
pacto: aut quedam ſpecies ſunt permixte congrue, ꝛ tunc valet pactum
non in ſpecificatis: ſed etiam ex clauſula generali, ꝛ eſt ratio, quia per
ſpecificationem quorundam caſuum deuenitur ad clariorem generis in-
tellectum: vt. ff. de vino tri. ꝛ oleo lega. l. fina. §. cui dulcia. ꝛ de penu.
leg. l. nam quod liquide. §. finali. ꝛ in. c. ſecundo. de procura. in clemen.
¶ Quarta fuit opinio Accurſii. aut eſt facta mentio caſus fortuiti. aut
caſus ſimpliciter. Primo caſu eſt vera opinio Martini, quia ſatis con
ſtat de intentione partium. Secundo caſu refert, aut ſecundum ſimpli-
cem naturam contractus non veniebat culpa leuiſſima: ꝛ tunc ratione
pacti venit culpa leuiſſima, ſed non caſus fortuitus, vt operetur pactum
in agendo. tamen non trahitur ad id quod non eſt equum includi: aut ſe-
cundum naturam ordinatam a iure veniebat culpa leuiſſima. ꝛ tunc vt a-
liquid operetur, habemus neceſſe dicere quod faciat venire caſum for-
tuitum, nam pactum debet aliquid operari. argumento. ff. de vſur. l. ſi ſti-
pulatus. ꝛ hoc approba. glo. in dicto. §. queſitum. ¶ Quinta eſt opinio
Odoffred. qui dicit: aut eſt actum quod caſus habeatur pro ſpecificato:
ꝛ tunc valet pactum generale. aut hoc non eſt actum inter partes, ꝛ tunc
non valet pactum generale. In hac queſtione Iacob. de rauen. ꝛ Pet.
tenent ſimpliciter opinionem. Ioan. quod generalis clauſula non ſit ſuf-
ficiens, etiam ſi aliqui caſus enumerentur, ꝛ in hoc reſidebat Cyn. donec
vidit Modernos qui ſubdiſtingunt, aut loquimur de caſibus veriſimili-
bus expreſſis, ꝛ illi veniunt virtute clauſule generalis, aut loquimur de
caſibus maioribus, ꝛ diſſimilibus, ꝛ illi non veniunt, ꝛ eſt ratio, quia pro-
pter diſſimilitudinem non videtur de his cogitatum. ¶ † Quid ergo ſi
3 in pacto dicitur ita, quod recepit in ſe periculum incendii, ruine, ꝛ cuiuſli-
bet caſus fortuiti, tam minoris, quam paris, vel maioris: nunquid in iſto
caſu ſufficiat iſta generalitas? ꝛ videtur dicendum quod ſic, quia hic non
poſſumus recurrere ad coniecturam paritatis: propter verba que expri-
munt oppoſitum. nam in incertis ꝛ non certis eſt coniecture locus: vt. ff.
de verborum obligationibus. l. continuus. §. cum ita. Quid dicemus
b in hoc arduo puncto? [b] Solutio. diſtingue ſecundum Nicolaum de ma-
tarelis. quod aut iſtud pactum apponit creditor propter ſuam indemni-
tatem conſeruandam circa res ſuas, vel ſibi debitas, aut propter aliud.
Primo caſu ſiquidem habetur reſpectus ad contrahentes ſolum mo-
do ad certam cauſam alicuius periculi, ꝛ tunc verba generalia reſtrin-
guntur ad illum caſum: quia de his non eſt cogitatum. argumento. ff. de
tranſactionibus. l. cum aquiliana. Si autem generaliter ſine alio reſpe-
ctu tacito, vel expreſſo, tunc eſt vera opinio. Martinus. vt. infra titulo. i. l.
que fortuitis. in fine, que. l. hunc articulum determinat. ꝛ. ii. f. a depoſiti. l.
prima. ſupra. de negotiis geſtis. l. negotium. ꝛ. ff. de pactis. l. Iuriſgen-
tium. §. Item ſi quis. ꝛ. ff. mandati. l. ꝛ Ariſtoni. ꝛ de periculo. ꝛ com-
modo rei vendite. l. ſi in venditione. ꝛ de iure dotium. l. ſi mancipia que
omnes loquuntur circa indemnitatem paciſcentis conſeruandam in re-
bus

bus ſuis.vel ſibi debitis,vel debendis, vel in earum adminiſtratione . ⁊
nulla lex mandat debere veniri ad ſingularem enumerationem caſuum.
ſi vero non propter talem indemnitatem conſeruandam, ſed propter a⸗
liam cauſam apponitur pactum tale. tunc non debet eſſe vera ſententia
Jo.And.quod de neceſſitate iur.non cauſe periculum enumeretur.vt.d.
§.queſitum.⁊ ſi non fuerunt expreſſe numerati,non comprebenditur ca⸗
ſus fortuitus.ſed ſolummodo culpa leuis ⁊ leuiſſima.vt ibidem no. ⁊ ita
4 tenet Nico.de ma. ¶ † Addendo tu conclude.quod aut pactum oppo⸗
nitur ratione indemnitatis conſequende ſuper re cuius vſus vel admini
ſtratio eſt apud promiſſorem.⁊ valet pactum generale.ſi autem vſus eſſet
apud creditorem,vt eſt exemplum in.d.§.frumenta:quia vſus eſt apud
emptorem tunc pactum requirit expreſſionem ſigillatim factum, vt ibi
patet:aut pactum non apponitur ratione indemnitatis conſequēde. ſed
ratione pene exigende,vel eius quod ſuccedit loco pene.ſicut eſt inter⸗
eſſe quando nil adeſt promiſſioni. ⁊ tunc requiritur dinumeratio ſpecia
lium caſuum.vt.d.§.queſitum ne propter inuolucrum generalitatis rece
datur ab equitate naturali,⁊ iſta eſt veritas.ita teneo, licet etiam genus
ſit collectiuum multorum in vnum naturam:tamen quando equitas hoc
non patitur,genus nihil operatur. ¶ Et adde quod quantumcūq; elapſi
a contractus ſunt reducibiles [a] ad eius naturam ſalua ratione recti ſermo
nis,nunquam intelliguntur alterare naturam eius . vt. ff.de dam.infect.
l.damni.§.ſed quid fiet.verſi.⁊ quod alia. ¶ Secundo queritur,vtrum
b generalis renuntiatio [b] que non valet roboretur iuramento? ⁊ breuiter
Cy.dicit quod non.⁊ eſt glo.ordina.in auf.ſacramenta puberum.C.ſi ad
uer.vend.quod eſt verum,vbi non valet ex preſumptiuo defectu conſen
c ſus [c] ſecus ſi adeſt conſenſus, licet eum deberet interuenire ſpecialiter
d interuenit generaliter.quia vinculum iuramenti habet vim caſus [d] expreſ
5 ſi.ff.de leg.ij.l.cum pater.§.filius matrem,quod tene menti. ¶ † Ter⸗
tio quero,vtrum eſtimatio faciat venire caſum fortuitum? verbi gratia,
nunquid eoipſo quod equus locatur ſcholari eſtimatus ſi perditur per ca
ſum fortuitum ſcholaris teneatur?dicit gloſſ.quod ſic.ff.commod. l. ſi vt
certo.§.nunc videndum.contrarium tenet gloſſ.in leg.iij.ff.loca:quia ta⸗
lis eſtimatio non facit emptionem, vel quaſi.bene tamen operabitur e⸗
ſtimatio.vt veniat leuiſſima culpa.vt.ff.pro ſocio.l.cum duobus.§.dam⸗
na.⁊ ſic eſtimatio duo operatur,vnum circa claritatem intereſſe proban
di. argumento . ff. de preto.ſtipula.leg.final.aliud eſt circa culpam leuiſ⸗
ſimam:ad quam extendit vim contractus . Breuiter do tibi regulam.
quod in contractibus.de quorum natura eſt dominium non transferre,
eſtimatio non facit emptionem,vel quaſi.⁊ hoc per text. not. ff. de con⸗
trahenda emptione.leg.cum manu ſata.§.nemo.⁊ adde quod not.Guil
lelmus de cug.in.d.§.nunc videndum.vbi omnino videas. ⁊ adde cla⸗
riorem intellectum.quod interdum queritur vtrum ratione eſtimationis
reſultet emptio. Interdum queritur vtrum ratione eſtimationis veniat
periculum caſus fortuiti. ¶ Circa primum dic.cum queritur vtrum ratio
ne eſtimationis reſultet emptio,refert aut ſi reſultaret emptio , eſſet de⸗
ſtruere ſpeciem ⁊ naturam contractus.⁊ tunc non reſultat emptio , verbi
gratia,loco tibi roncinum eſtimatum nam ſi eſſet emptio deſtrueretur lo
catio,hoc probatur viua ratione.quia actus agentium non debent opera
ri contrarium eius quod intenditur a partibus.de legat.i.l.legata inuti⸗
liter.⁊.l.non omnis.ſi cert.pet.ff.aut ſi non reſultaret emptio , non eſſet
deſtruere ſpeciem ⁊ naturam contractus,⁊ tunc refert , aut rei eſtimate
tranſit vſus ⁊ plena poſ , ⁊ tunc ſi quidem eſtimatio congruit toti rei.eſt
empt.ſecus ſi eſtimatio non congruit toti,ſed alicui vſui , vel commoda⸗
ti . vt. not. ff. de ſuperfi.leg.i.§.i.in gloſſ.not.aut rei eſtimate non tran⸗
ſit vſus ſimpliciter.ſed determinato modo:tunc talis eſtimatio non fa⸗
cit emptionem.vt.ff.de eſtima. actio.l. i. nam cum ibi dicat contractum
non eſſe innominatum,ergo non eſt emptio . ſi quidem ergo eſtimatio
poteſt cadere in contractum emptionis ſecundum ſuam naturam tunc fa
cit emptionem.vt.ff.de preſcriptis verbis.l.naturalis.§.at cum do. ſi au
tem non poteſt cadere in contractum emptionis ſecundum naturam
contractus emptionis ⁊ venditionis , tunc non facit emptionem , quod
apparet : quia non pertinet periculum ad recipientem.vt.ff. pro ſocio.l.
cum duobus.§.damna.⁊ ſtatim dicam latius.⁊ hoc de primo puncto.
¶ Circa ſecundum punctum , vtrum ratione eſtimationis veniat ca⸗
ſus.ſic diſtingue.aut ſi veniret caſus , eſſet contra naturam contractus
celebrati.aut eſſet ſecundum naturam, aut preter . Primo caſu non
venit caſus fortuitus.ſecundo ſic,exemplum de vtroq;. Ego contra⸗
xi ſocietatem tecum hoc modo,videlicet quod ego poſui in iſta ſocieta⸗
te:gregem pecorum eſtimatum,cuſtodiendum per te,vſq; ad luſtrum
completum:⁊ quod eo completo diuidantur capita que ſupereſſent:tam
ex grege,quam ex fetibus gregis.modo iſte grex perijt interim incurſu
latronum , ego volo quod tu reddas mihi in totum eſtimationem, hoc
non poſſum,quia eſſet contra naturam ſocietatis, quod vnus ſocius ſup⸗
portaret totum damnum caſus fortuiti.ſed ſi volo quod tu reddas mi⸗
hi medietatem eſtimationis.hoc ego poſſum : quia eſt ſecundum natu⸗
ram ſocietatis quod damnum ſit commune.⁊ iſte eſt intellectus in. d. §.
damna . vnde perinde eſt ac ſi ego mutuaſſem tibi pecuniam ad emen⸗
dam medietatem iſtius gregis deinde inter te ⁊ me fuiſſet contracta ſo
cietas.tue medietatis cum mea. merito igitur medietatem eſtimationis
repeto.ſicut peterem ſi mutuaſſem. ⁊ iſte eſt intellectus. d. §. nam ſi nil
peterem, eſſet ſimiliter contra naturam ſocieta⸗
tis.ſcilicet quod totum damnum eſſet in uno.igi⸗
tur de primo ad vltimum concludendo. ſequitur
quod totum damnum debet eſſe commune .
Tertio caſu quando hoc eſſet preter naturam
contractus.⁊ tunc dicit gloſſ.in.d. §. nunc viden⸗
dum.in verſicul.periculum.quod venit caſus for⸗
tuitus.vt eſtimatio aliquid operetur . Alij di⸗
cunt contrarium ⁊ fuit opinio Joan . vt not. in.d.
l.i.in fine de eſtimat.act.ſuper quo dici poteſt. q̄ a
aut iſta eſtimatio poteſt operari circa leuiſſimam
culpam que alias non veniret. ⁊ tunc non opere⸗
tur circa caſum fortuitum.ne plura inconuenientia
committeamus vel cumulemus : aut non poteſt
operari niſi circa caſum fortuitum. ⁊ tunc opere⸗
tur circa ipſum.argumentum. eorum que not. in. b
d.l.ſed ⁊ ſi quis.§.queſitum.C.ſi quis cau. ¶ Ex
predictis determinantur plures queſtiones : pri⸗
ma queſtio eſt de locatoribus rone notum eſtima
torum ad vecturas inter partes nam, cum de na⸗ c
tura contractus locationis non venit leuiſſima cul
pa,iſta eſtimatio faciet venire leuiſſimam culpam:
6 ſed non caſum fortuitum. ¶ † Item determina.
tur alia queſtio.Ego colono meo trado boues e⸗
ſtimatos,ſi quidem trado eos determinando v⸗
ſum.puta in miniſterium agri, non veniet caſus
fortuitus quia non eſt abſoluta traditio. ſed tanq̄
inſtrumentum fundi.ſi vero trado abſolute in li⸗
bertatem habendi , tunc quia iſte colonus vide⸗
tur a me emere.eius eſt periculum.vt in.l. neceſſa
rio.ff.de periculo.⁊ commo.rei vendi.⁊ iſte eſt ca
ſus,in quo emptio accedit locationi . vt in. d. l.iij.
ff.loca.que verba notat Bald.

1 ☞ Cōmodatum non dicitur , niſi habeat vſum
determinatum cum tempore expreſſo , vel ta⸗
cito.

2 Verbis talibus vtens.commodo tibi talem do⸗
mum quamdiu in ea volueris habitare, an ſit pre⸗
carium,vel commodatum,nu.3.

¶ Lex ſecunda.

Cum eum. ¶ Qui intentat certam ſpeciem
contractus debet probare formam ex d
qua reſultat illa ſpecies. h.d. ¶ Ca⸗
ſus . Dicebam quod ſocius meus commodaue⸗
rat ancillam quam eius nomine repetebam que⸗
ritur quid debeam probare ? Reſpon. quod de⸗
beo probare commodatum ad certum vſum , ⁊
tempus quod illi vſui inerat ſit finitum . hoc dicit.
1 ¶ † Ex quo collige , quod non eſt commodatum
niſi habeat vſum determinatum cum tempore
expreſſo,vel tacito.Exemplum de expreſſo. com
modo tibi ancillam ad texendum vſq; ad ſex
menſes , iſtud eſt tempus expreſſum . exemplum
de tempore tacito ? commodo tibi ancillam ad
texendum vnam telam lane.nam iſta textura ha⸗
bet naturaliter ſuum tempus.ff.de verb. obligat.
l.continuus.§.cum quis , vel commodo tibi equū
cauſa eundi ad vineam : nam ſecundum ſpatium
loci ineſt tempus eundi ⁊ redeundi. vt. l. ſi teſta⸗
2 mento.§.fina.ff.de fideiuſſo. ¶ † Sed iuxta hoc
quero.ego ſum vſus iſtis verbis . Commodo ti⸗
bi habitationem talis domus , quamdiu habi⸗
tare volueris.vtrum iſtud ſit commodatum , vel
precarium ? ⁊ videtur quod ſit commodatum,
primo ex forma verborum. ſecundo quia eſt vſus
determinatus cum tempore,vẓ ad tuam volun⸗
tem.ar.ff.de leg.iij.l.fideicōmiſſa.§. hoc autem le
gatū.In contrariū eſt caſus legis.q̄ iſtud ſit pre⸗
carium q̄ nō cōtingit ex alio . q2 tempus non eſt
determinatum pacto,vel rei natura.⁊ ideo ſtatim
pōt reuocari.tex.eſt not.ff.de dona.l. Lucius.⁊ ſi
tu dicis ibi non eſt verbū cōmodo. Rñ.quod rex

a ¶ Reducibiles.
Addē qd̄ no Bal.
in rub.j.de ſpen.
empt. in tex. q.⁊ in
l.a procuratore. j.
mā.⁊ Bal.in.d.§.
q̄ſitū. circa vlt. co.
b ¶ Renuntiatio.
Adde Luro.in l.
j. §. ſi quis ita. ff.
de verb.oblig.
c ¶ Defectu cōſen
ſus. No.q̄ h̄ gnā⸗
lis renuntiatio nō
firmat iuramento,
eſt verū qn̄ deficit
cōſenſus: ſecus q2
dz interuenire clau
ſula ſpecificata.
Ex hoc pōt infer
ri falſitatem eſſe di⸗
ctum Guil.in.l.de
bis. ff. de tranſac.
q̄ ſi filius renun⸗
tiauit gn̄aliter bo⸗
nis patris, q̄ non
vř renuntiare iuri
ſupplendi legiti⸗
mam , etiam ſi in⸗
teruenit iuramen
tum.vide tex. c.ex
reſcrip. ⁊ quod ibi
no.de iure.iu.⁊ do.
Anto.in. c. ſi dili⸗
genti. de foro cō⸗
pe.iſtud dictum tz
Jo.de imo. i. c. ij.
de cōmo.⁊ non al
le.Bald.hic.tu vi
de que ego ibi di⸗
xi.And. Barba.
d ¶ Caſus expreſſi.
Sal. hic idem tz.
⁊ dīt qd̄ iuramentū
hz vim ſpālis diſ⸗
poſitionis in eo in
quo cōſentit. d. §.
filius matrē non in
alijs.vt i ppoſito.
l.ſi.j.de nōnu.pe.
cū.ſi adde Ange.
in.l. ſenium. j.qui
teſta.facere poſ.

a ¶ Quod nō. No. ꝙ ſi mutuatur pecunia ad certum vſum, non pōt repeti non finito illo vſu: ſecus ſi ad nullum vſum, q᷑ tunc ſtatim repeti poſſet. Illā glo. tꝫ ibi Bal. in addi. ꝛ ſequitur Ang. ſꝫ Bar. ſibi ꝯtrius. ꝛ eum ſequitur Jo. de imo. in. l. in commodato. §. ſicut. ff. cōmo. ex rōne lr̄e: quia cōmodatū dꝫ preſtare bñficium: ſed in caſu gl. nullū preſtaret, ſi incontinenti repeteretur ergo nec obſt. l. eū qui literis: quia nō loq̄r qñ quis recipit beneficiū ab alio ſꝫ forte iſta ſua ratio non videtur bona: q᷑ cōmodatum preſtat bñficium: q᷑ datur ad certum vſum: ſed hic loq̄tur in vno ſimplici, non data ad certū vſum, ſed Franc. rheg. in. d. l. ſi penā. tꝫ cōtra gl. ſꝫ nemo eū allegat. vide text. in. l. ſi ſeruus legatus. §. fin. de leg. i. l. ſideicommiſſa. in. §. ſi heres. de lega. iij. gl. in. l. pe. ſ. eo. ꝛ. l. ſi vt certo. §. nunc videndū. el. ij. ff. e. Frā. rheg. in d. l. ſi ſeruus. §. fi. ꝛ d. l. ſi penam. vide do. Abb. in. c. fin. de preca. vbi tꝫ ꝯ Bart. vide q̄ dixi ibi. And. Barba.

b ¶ Una res. Not. gl. in. l. ſi non inducta. ſ. in q. cau. pi. ta. ꝯba. vbi Bar. plura ponit de hac materia. ꝛ an ī depoſito habeat locū retētio ꝓpter expēſas. vide glo. ꝛ Bal. i. l. ſi quis. ſ. depo.

c ¶ Retinere quinternū. Not. de ſcriptoribus. ꝙ poſſunt retinere quinternum pro ſuo ſalario. vide Ange. in. leg. quedam. §. nummularios. ff. de edendo, vide quod nota. Bal. in. l. ſi quis. ſ. depoſit. Andreas Barba.

d ¶ Tunicam. Not. ſutores poſſe retinere veſtem pro mercede. Uide Ange. ꝛ Salice. hic. ꝛ in. d. §. ſi centum. per iſta dicta ego conſului apud rocham Alexandrie quod poſſunt retinere fructus donec ſoluantur decime ex poſſeſſionibus ita conſului contra marchionem montis ferrati. ꝛ plus dico ꝙ etiam poteſt detinere perſonam vt emendet rapinam in. c. i. de in integ. reſtitutione. ꝛ ibi dom. Abba. vbi loquitur de ſcriptoribus. Andreas Barba.

e ¶ Contigit. Adde text. in. l. procuratoris. §. plane. ff. de tribu. ꝛ adde Bal. in. l. eum cui. ſ. de actio. ꝛ oblig. ꝛ in. l. pro debito. ſ. de bo. autho. iud. poſſ. ꝛ que no. Bar. ꝛ Do. in. l. ſi cum doti. §. ſi. ff. ſolu. mat. an autem mīꝯ ſo pretio ſit potior. vide Bal. in. l. quod quis. ff. de pri. credi.

f ¶ Fructus. Adde Bal. in. eadem tenentem in. l. quemius. ſ. in quibus cauſis pignus tacite contrahatur. ꝛ in. l. final. ſ. eodem. ꝛ in. l. fina. in principio. ſ. de non numera. pecunia. ꝛ Pet. de anc. in. c. i. de vſur. ꝛ Ant. de but. in. c. ad noſtram. el. i. extra. de iureiuran.

ba magis deſeruiunt nature contractus, ꝙ natura verbis. tex. eſt no. ff. de preſcrip. verb. l. Inſulā.

3 ¶ †Sed occurrit dubium. Nos dicimus quod cōmodatum non poteſt reuocari, niſi finito vſu, precarium vero quandoq;: quia precarium eſt contractus in patientia domini conſiſtens, non in oblig. quid ergo in mutuo facto ad certum vſum: nunquid antequam ſit in illum vſum facta conuerſio, habeat locum repetitio? glo. ſentit ꝙ non. a ff. de verb. oblig. l. ſi penam. Tene menti.

1 ☞ Commodatarius, quo iure teneatur reſtituere rem commodatam.

2 Pignoraui pro te aliquam rem: an poſſim agere contra te vt eam luas.

¶ Lex tertia.

DE reſtituendis.

¶ Commodatarius tenetur reſtituere rē ſibi cōmodatam ad pignorandum poſtquam ſatiſfecit debitū. h. d.

1 ¶ †Quero. quo iure teneatur? Rñ. p ac. cōmodati. ſi fuit commodata gratis: ſed ſi non gratis tunc per ac. preſcri. verbis. ſi non interuenit pecunia numerata: vt. l. rogaſti. de preſcriptis verbis. ¶ Secundo quero. ſi nō vis luere, nunquid poſſim agere ſtatim contra te vt luas? ꝛ videtur ꝙ ſic. quia pignorate eſt actus momentaneus, ergo ſtatim eſt finitus vſus. ꝛ finitū tempus. Reſpon. quod aliquandiu debet eſſe ceſſatum in luendo, quia hoc tacite videtur actum. iſtud autem aliquandiu, quidam exponunt id eſt diu. alij autem dicunt quod iſtud aliquandiu eſt in arbitrio iudicis nam ſi ſolutio eſt facilis debitori, citius compellitur quam ſi eſt difficilis. vt. ff. mand. l. Lucius. ꝛ argumen. ff. de neg. geſt. l. diuortio. §. i. ꝛ ita notabiliter tenet hic. gl.

2 ¶ †Sꝫ pone ꝙ ego non commodaui tibi ad pignorandum ſed ego ipſe pignoraui pro te. an agam contra te vt luas? Reſpond. ſic. vt ſupra dictum eſt in alio caſu. ſed non eſt eadem actio, ſed actio nego. geſt. ſi pignoraui pro te abſente. aut mandati ſi pro preſente. vt. l. ſemper qui non prohibet. ff. de regu. iur. ꝛ not. iſta quia ſcholares vel cōmodant, vel pignorant pro ſocio ſuo. Unum adde, quod ſi ex qualitate commodantis poſſet eſſe preſumptio citerioris temporis. puta quia eſt ſcholaris forenſis. ꝛ in receſſu tunc non credo qꝺ ſit neceſſe expectare diu ne alioquin oporteat aut diſceſſum differre aut rem dimittere, quorum vtrunq; eſt iniquum. argum. ff. de pigno. leg. queſitum.

1 ☞ Res vna an poſſit pro alia retineri.

2 Uenditor rei quam nondum tradidit ſi cadat a poſſeſſione. an habeat hypothecariā, ſi non tranſtulit dominium in emptorem.

¶ Lex quarta.

PRetextu debiti.

¶ Breuis eſt. ꝛ ideo nō ſummatur. ſed gratia exēpli pone caſum in terminis hoc modo. Commodaui tibi digeſtum meum. econtrario commodaſti mihi codicē tuum. tu repetis codicem tuum actione cōmodati. ego volo tenere codicem propter digeſtum. queritur an poſſim. Reſpond. quod non. ꝛ eſt ratio: quia
1 non recipiunt inuicem functionem. ¶ †Hic ergo reuocatur in dubium.
b vtrum vna res b poſſit pro alia retineri, vbi dicas. quod aut peruenit cū vitio. ꝛ tunc non poteſt retineri pro alia re: quia nec pro ſeipſa. vt. l. i. §. redigantur. ff. quorum legatorum. aut peruenit ſine vitio. ꝛ tunc aut cauſa retinendi coheret rei. ꝛ pōt retineri. verbi gratia. propter factas expenſas in re. vt. l. colonus. de vi ꝛ vi arma. ¶ Et ex hoc determinantur quedam queſtiones. prima de ſcriptore qui ſcribit in charta ſcholarium.
c quod poteſt retinere quinternum. c q᷑ opera in re equiparatur impenſe in re. vt. ff. de condict. indeb. l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ¶ Secundo quod ſutores poſſunt retinere tunicam d pro pretio ſolui ſolito, eadem ratione. ¶ Tertio quod mariſcalci qui curauerunt equum tuū poſſunt retinere equum pro mercede laboris. ꝛ pro expenſis. ¶ Quarto ꝙ vecturales qui portant fardellum ſcholaribus. ꝛ ſoluunt aliquid pro eo nomine gabelle. poſſunt retinere fardellum pro gabella. ꝛ habes tex. no. ff. qui po. in pi. ha. l. huius. quem allegat hic Guil. de cu. Idem in ceteris ſimilibus aut cā retinendi coheret rei. ꝛ tunc aut res eſt alias pignorata. ꝛ poteſt retineri. vt. ſ. etiam ob chirog. pec. l. i. ꝛ idem ſi quaſi obligata. vt. ff. de actio. emp. l. Jul. §. offerri. ꝛ. l. hereditatis. de here. vel act. vendi. aut non eſt obligata nec quaſi. ꝛ tunc aut obuenit eodem pretextu. ꝛ poteſt retineri. vt. d. §. ſi centum. ꝛ. ff. de ſol. l. ſi cum aurum. ꝛ de pigno. act. l. eleganter. §. qui reprobos. aut diuerſo pretextu, ꝛ tunc non poteſt
2 retineri. iſte eſt caſus legis noſtre. que verba ſunt notabilia. ¶ †Sed reuocatur in dubium. certum eſt quod venditor rem venditam poteſt retinere pro pretio non ſoluto imo et pro vno nummo non ſoluto poteſt retinere totam rem vt dicta. l. hereditatis. pone igitur quod cadat a poſſeſſione. quero vtrum habeat hypothecariam, ſi non tranſtulit dominium in emptorem, certum eſt quod non: quia res ſua non poteſt ei eſſe hypothecata. ¶ Sed pone quod tranſtulerat per conſtitutionem precarij, nunquid hoc caſu habeat hypothecariam? gloſſ. ſentit quod non in dicto. §. offerri. que dicit quod non eſt verum pignus. In contrarium facit. dicta. l. huius. ff. qui potiores in pignore habeantur. Breuiter videtur caſus. l. quod niſi ſit expreſſe hypothecata non eſt hypothecata tacite. vt. l. i. in fi. ff. de rebus eorum. Iſta queſtio ſepe contingit e in perſonis mercatorum qui habita de pretio fide rem tradunt, vel quaſi tradunt. nunquid in hac re ipſi ſint potiores actu alijs ratione hypothece tacite necne, videtur caſus pro iſta parte quod non ſint potiores. ff. de in rem verſo. l. quamuis. que eſt hoc notabile. ꝛ adde. l. fina. in fine. ff. de exceptio. rei vend. ꝛ de priui. credi. l. ſi ventri. §. in bonis. Bal.

¶ De pigno. actio. Rubrica.

¶ Et circa iſtam rubricam quero. ſi ad creditorem res obligata peruenit non ex traditione debitoris, ſed aliunde: vel caſu, an ſoluto debito teneatur creditor actione pignoratitia ad rem reſtituendam: ꝛ videtur ꝙ non. quia pignoratitia contrahitur rei traditione, ſicut commodatum. vt inſtitut. quibus modis re contrahitur obligatio. §. Item is cui. ſed hic non interuenit traditio. ergo non competit pignoratitia. contrarium dico per. l. inquilino. ff. de damno infecto. que eſt. l. ad hoc not. ¶ Sed quero, quid in pretorio pignore, vtrum ſoluto debito habeat locum pignoratitia ad reſtituendum detentionem, ſeu ad relaxandum quod habet creditor: ꝛ videtur quod non, ratione predicta. contrarium eſt verum. ꝛ de hoc eſt textus vnicus. ff. vt in poſſeſ. lega. l. Is cui. §. queri. Non obſtat contrarium. quia verum eſt quod traditione contrahitur, vel equipollenti. ꝛ ſic non obſt.

1 ☞ Fructus quando extenuent ſortem? nu. 2. 4.

3 Uenditio feneratitia, an ſit poſſibile quod ſit venditio, ꝛ tamen facta in fraudem vſurarum.

¶ Lex prima.

QUod ex operis.

¶ Fructus ꝛ commoda rei pignorate ſortem extenuant ipſo iure creditore percipiente. hoc dicit. Iſta lex non diuiditur: quia in ea regula traditur. Nota quod dixi in ſummario. ſcilicet quod fructus ꝛ obuentiones extenuant ſortem. iſtud vocabulum obuentionem, eſt vocabulum magis latum. vt nota. ff. de condictione indebiti. leg. ſi vrbana. Item quod acceſſorium corrumpit principale. ipſum extenuando. ¶ Releuabit, ideſt,
1 extenuabit. ¶ †Hic quero quando fructus f extenuent ſortem? dicunt
f Doc. quod tunc extenuant. qñ cum ſorte recipiunt functionem, ꝛ ideo ſi mutuaui tibi centum pro quibus tu pignoraſti ꝑdiū. ex quo tu percepiſti frumentum, certe iſtud frumentum non extenuat debitū: quia non recipit functionem, cū nō ſit eiuſdē generis, niſi ſit conſumptum vel venditū ꝙ poteſt creditor